

PEUTER-KLEUTERGROEP: HET EI VAN COLOMBUS?

EEN MANIER OM DAADWERKELIJK TE WERKEN AAN DE DOORGAANDE LIJN

Een doorgaande lijn van voor- naar vroegschool, hoe doe je dat? Al jaren worstelen (VVE-)locaties en gemeenten met deze vraag. In 2019 heeft de onderwijsinspectie onderzoek gedaan naar de kwaliteit van VVE. Helaas blijkt afstemming nog steeds bovenaan op de lijst van verbeterpunten te staan, als het gaat om VVE¹.

Er is dus werk aan de winkel. In verschillende gemeenten zijn pilots gestart met peuter-kleutergroepen (Den Bosch, Helmond, Hilvarenbeek, Huissen, Milheeze, Rotterdam). Kinderopvang en onderwijs hebben hier samen een peuter-kleutergroep ingericht voor 3-jarige peuters en jongste kleuters. Zo geven ze concreet handen en voeten aan de afstemming op het gebied van aanbod en begeleiding.

Mitsen en Maren

Eindelijk dan toch 'het ei van Columbus' gevonden, zou je denken. Helaas maakt de wet het realiseren van een peuter-kleutergroep niet makkelijk². De wet kinderopvang heeft eisen vastgelegd in het belang van stabiliteit³. Een mix van kinderen van kinderopvang en onderwijs mag alleen als er sprake is van een activiteit. Daarnaast heeft een peuter recht op een eigen stamgroep en de peuter-kleutergroep wordt (nog) niet als zodanig gezien. Jammer want voor peuters is de hele dag 'een activiteit' en is de peuter-kleutergroep hun vaste stamgroep. Er is sprake van een vaste groep kinderen en er zijn vaste begeleiders. Waarschijnlijk is de stabiliteit in deze groep zelfs groter dan in een reguliere kinderopvanggroep, waar de groepssamenstelling dagelijks anders kan zijn en het leeftijdsverschil soms wel 4 jaar kan bedragen (bij verticale groepen).

---

¹ Kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie in Nederland. Rapport meting VVE 2019. Onderwijsinspectie, 2020.

² Wettelijke mogelijkheden in het onderwijs. Bron: www.onderwijsinspectie.nl.

³ Artikel 9 'Stabiliteit van de opvang van kinderen'. Bron: Besluit Kwaliteit Kinderopvang.

Voorbeeld uit de praktijk

IKC De Abacus in Huissen is een dynamisch kindcentrum (bestaande uit basisschool de Abacus en kinderopvang SKAR), waarbij flexibiliteit, ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en multifunctionaliteit hoog in het vaandel staan. Dit kindcentrum is in februari 2020 een pilot gestart waarbij de oudste peuters en de jongste kleuters samen in een combinatiegroep geplaatst worden. IKC de Abacus wil door middel van deze groep de overgang voor kinderen makkelijker maken, door meer spelenderwijs en in een kleinere groep te werken. De kinderen blijven een jaar in dezelfde groep en stromen pas met 4 jaar en 6 maanden door naar een groep met oudere kleuters. Dit geeft rust aan het individuele kind en de groep. Ook is het leeftijdsverschil tussen peuters en kleuters maximaal een jaar. Zowel ouders als medewerkers zijn enthousiast over de pilot. De gemeente heeft toestemming gegeven voor deze pilot tot 31 december 2021. Met als voorwaarden dat kinderen moeten terug kunnen keren naar hun eigen stamgroep, een groepsgrootte van maximaal 16 kinderen (8 peuters en 8 kleuter) en een kindvolgsysteem voor de peuters.

Critici wijzen op het gevaar van een te grote groep, met daarbinnen grote leeftijdsverschillen. Groepen waar alle aandacht gaat naar de voorbereiding op de basisschool en de peuter niet meer gezien wordt. Daarbij laat onderzoek tot nu toe nog niet zien dat gemengde leeftijdsgroepen tot betere onderwijskansen leiden. Ook Boland wijst op het gevaar van de verschooling van de kinderopvang: 'Ondanks herhaalde adviezen van de Onderwijsraad (2002, 2008, 2010; Een goede start voor het jonge kind, 2015), wordt in Nederland lange tijd weinig geïnvesteerd in de educatie en opvoeding van jonge kinderen en is er nauwelijks aandacht voor hun specifieke manier van leren. De brede bedoeling van onderwijs – kwalificatie, socialisatie en subjectwording (Biesta, 2012) – zijn in het onderwijs aan het jonge kind uit balans'⁴.

Tips voor de praktijk

Verschooling van de kinderopvang en te grote kleutergroepen zijn terechte punten van zorg. De vraag is of de huidige wettelijke regels hierbij helpend zijn. Een activiteit kan al snel vertaald worden naar een 'schoolse' activiteit, terwijl vrij spel voor jonge kinderen zo belangrijk is.

Bij de invulling van een peuter-kleutergroep is het belangrijk dat de focus ligt op de pedagogische invulling én op randvoorwaarden die effect hebben op het welbevinden van kinderen, zoals:

- Een veilige groep die wordt gecreëerd door vaste begeleiders, vaste groep kinderen, herkenbare groepsruimte met vaste rituelen;
- Een speelleeromgeving waar kinderen tot spel kunnen komen en aansluit bij hun ontwikkelingsniveau;
- Het pedagogisch en didactisch handelen van de professionals;
- Leidster-kind ratio;
- Groepsgrootte (niet groter dan 16);

---

⁴ Lectoraatplan 2019-2022 het jonge kind, Boland.

- Coaching van professionals door pedagogisch coach/intern begeleider met als doel de kwaliteit en goede overgang van kinderopvang naar school te borgen.

Het is nog te vroeg om te voorspellen of de kinderen die de peuter-kleutergroep bezocht hebben ook daadwerkelijk betere onderwijsresultaten zullen behalen, maar zowel kinderopvang, school als ouders zijn positief over de pilots die in Nederland van start zijn gegaan.

Meer weten?

Wil je meer weten over het onderwijs aan het jonge kind of de voor- en nadelen van gecombineerde peuter-kleutergroepen? Stel je vragen aan adviseur Gerrie Compen, of een van onze andere adviseurs Jonge Kind.

Gerrie Compen
Adviseur Jonge Kind
06 – 10 58 74 81
g.compen@edux.nl